

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

42. An sacerdos possit directè offerre sacrificium Missæ pro aliquo infideli.
Turca Hebræo, Catechumeno, &c. & ab illis accipere consuerum
stipendum? Et docetur Sacerdotem non posse accipere ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](#)

vel restituendo excessum supra legitimum stipendiū, vel celebrando alias Missas, easque applicando personis illis, à quibus plura accepit stipendia pro quantitate stipendiiorum, neque dicto Sacerdoti suffragatur bona fides, quia nolo cum teneri solum ratione rei accepta iam consumpta, secundum quam forsitan non est factus dirior, sed volo illum teneri ratione contractus innominati, do ut facias, hoc est, do elemosynam, vt pro illa facias Sacrum: bona autem hædes non tollit obligationem illam qua reperitur in contrahentes, vt omnes fatentur.

6. Hanc verò questionem hinc pertractare iterum volui, ne Lectores mixi auctoritate amicissimi P. Barbi, vel P. Hurtadi, me pro affirmativa sententia in posterum adducant, vt ipsi non bene fecerunt, nam licet ego olim in illam inclinauerim, tamen postea, vt optimè obseruat P. Lugo, *vbi sup.* negatiuam sententiam mordicus docui in p. 5. tr. 14. ref. 45. & p. 6. tr. 6. ref. 8. nec enim pudet in meis operibus dissentire ab aliqua sententia quam doctaram, exemplo D. Augustini, & omnium Magistri D. Thomæ; idem fecit Sanchez retractando, & mutando plures sententias in summa, quas de matrimonio docuerat. Idem fecit Rodriguez, Portel, ipse Suarez, & Vasquez.

7. Recet itaque ex eadem Societate P. Franciscus Amicos, qui inter Theologos etatis nostra prima subellia obtinuit, sic assert in curf. Theol. som. 7. disp. 33. s. 11. n. 385. Nec tamen constanter, ac fidelieriter promocio, me nunquam affectu impugnandi, sed studio inquirendi veritatem, & Authores legisse, & sententias examinasse, quo fit, vt non semel, vel ex affida Doctorum lectione, vel ex publica, & frequenter disputantium concertatione, vel ex diuturna, ac sedula mentis commentatione, quasi è tenebris oborta luce eandem sententiam, quam semel, vt veniam statuitur, bis, aur ter mutauerimus, eligentes potius mutabiles videri, quam cum præjudicio agnoscere veritatis pertinaces haberi. Ita ille, & ego.

8. Nota hic obiter, quod Sacerdos, qui tenetur in aliqua Ecclesiis celebrare pro cultu illius, vel communitate populi tantum absque obligatione applicandi sacrificium, non potest pro illius applicatione aliud stipendium accipere; sed contrarium non est improbatum ei cum post decreta Vrbani VIII. Ita Soria, *vbi sup.* & alij.

9. Item, qui iuxta probabilem sententiam, quam amplectuntur Angelus, Sylvester, Nauartus, quos sequitur Lessius lib. 2. cap. 12. num. 71. Nauarra lib. 3. c. 1. n. 375. Filiacus tr. 22. 143, licet etiam probabiliteter in valde graui Sacerdotis necessitate, cui nequeat aliter occurrer, plura stipendia iusta unius Missæ recipere pro sufficiente vita clericalis sustentatione. Nec decreta Cardinalium anni 1625. loquuntur in hoc casu, cum non intendant iuri naturali derogari. Ita P. Lugo *vbi sup.* n. 688. Sed in hoc puto procedendum esse cum magna cautela, ne Sacerdos puret se esse in graui necessitate, in qua non est, nec aliter huic necessitatibus occurri posse, nisi summo duplicatum stipendium, ideo in facti contingencia omnia bene perpendat, & cum viris Doctis, & piis statuum suum consulat. Alibi etiam à nobis dictum est, quod qui pluribus debet Missam non ex stipendio accepto, sed ex liberali promissione, potest vñica Missa pluribus satisfacere, quod nouissime docet Ioh. Soria loco citato, nec hoc prohibitum esse in decretis Vrbani, que solum loquuntur, quando Missa debetur ex iustitia multis ratione multiplicis stipendiū recepti. Vide Thomam Hurtadum *vbi sup.* n. 178. cum seq. & tandem sic ait; Decretum autem, confuctudo, aut lex solum prohibet eandem Missam dicere pro multis, pro quibus ex iustitia tenetur offerre ratione stipendiū

accepti, hac enim lex solum taxat pro Missis dicens stipendum: non verò prohibet quod offeratur pro aliis ex promissione, liberalitate, & misericordia. Quare opinio Thomistarum de infinitate valoris sacrificij Missæ, non solum theoretæ, & speculatiæ est vera, sed etiam practicæ quantum ad obligationem pro aliis multis, dummodo non sit ex accepto stipendio. Quare maximè favorabilis est animabus Purgatorijs, pro quibus ex aquo potest offerri, ac pro illo, qui stipendium donat; & potest contingere, quod in illo pro quo offeratur ex gratitudine maiorem fructum cauet, quam in alio, qui stipendium dedit, quia in illo maior est deuotio, iuxta cuius mensuram causatur fructus satisfactionis. Ita Hurtadus.

10. Hinc sequitur, quod si in aliqua Religione sup. contento est consuetudo vel statutum, quod ex benevolentia in hoc, & ex gratitudine erga amicos fundatoris, protectoris, seq. §. supra in Ref. 33. §. Nota vero ad medicū, potest nihilominus Sacerdos stipendium accipere ab alio, & illi applicare sacrificium.

11. Vnde Remigius *vbi sup.* n. 3. dicit, [Es también muy prouable, que los Religiosos que están obligados por la Regla y constituciones de la Orden, delez Missa por los difuntos della, pueden ofrecer la Missa por otro de quien han recibido estipendio.]

12. Nota etiam hic, quod peccat mortaliter Sacerdos, qui nimis differt dicere Missam pro eo, à quo accepit stipendium; tempus notabile, ego alibi cum multis Doctoribus existimau esse spatium ultra mensem, Leander existimat spatium ultra tres, at magis late loquitur Hurtadus *vbi sup.* ref. 18. n. 203. purò tamen, hanc materiam non esse ampliandam, sed potius restrainingdam: nam si huiusmodi Missæ dici iubantur causa impetracionis, vt puta pro aliqua necessitate, notabiliter dilatae damnum spirituale, vel temporale importare possunt; si verò ratione satisfactionis, præcipue animarum Purgatorijs, tunc etiam plana est iniurias, cum eas acerbissimis dolobus cruciatas debito à se suffragio differat liberare. Et Marchinus putat quod Sacerdos tenetur restituere elemosynam acceptam, si Missa celebranda erat pro beneficio aliquo temporali impetrando, & ob culpabilis eius moram, vel nullo modo, vel segnius est impetratum; violatio enim iustitiae obligationem parit restituendi. Sed huic sententia, non adhaeret Pater Hurtadus *loci citato* n. 198.

13. Et tandem nota, quod aliqui, quos citat & sequitur noster Alfonlus de Leonc *quest. 7. s. 10.* & *quest. 8. s. 16. de Capellaniis*, assertunt debere Sacerdotem singillatim ac distinctè dicere singulas Missas pro singulis, qui pertinerunt illas. At Bonacina de *Sac. disp. 4. quest. vii. punct. 7. §. 3. num. 1.* & Auerfa de *Sac. Euchar. q. 11. s. 17. §. admittunt*, posse Missas applicari coniunctim, & in confuso. Si nimis Sacerdos qui recepit à quatuor personis quatuor stipendia, dicat totidem Missas pro cunctis, ita vt singulae pro rata pro sint omnibus; dum omnes Missæ dicuntur intra latitudinem temporis concessi. Ego autem existimo hanc secundam sententiam in rigore sufficere, prima tamen magis mihi placet, & eius modus accommodatior, & visitatio est.

RESOL. XLII.

An Sacerdos possit direcere offerre Sacrificium Missa pro aliquo Infidelis, Turca, Hebreo, Carbecumeno, &c. & ab illis accipere coniectum stipendium?
Et docetur Sacerdotem non posse accipere stipendium pro Missa dicenda, & applicare fructum Missæ ipsi Sacerdoti

cerdoti proprium, & peccare contra iustitiam exhibendo pro certo stipendio munera incerta, & fructus Missæ incertos, sicut opinione probabili tantum. Quod est, non posse Sacerdotes duas pitancias accipere pro eadem Missa, unam quatenus applicat fructum Missæ medium, quem pro determinatis personis ex via Ecclesia celebrans offerre solet: & alteram, quatenus applicat fructum sibi proprium. Ex part. 10. tr. 12. & Miss. 2. Resol. 21.

S. 1. **A**ffirmatiue respondet Tamburinus, Opusc. de Sacrific. Missæ, lib. 3. cap. 2. §. 2. quia licet Sacrificium Missæ illis non profit, quoad meritum; siquidem infidelis, qui proper priuationem gratiæ est Dei inimicus, non est in statu meriti; neque profit quoad satisfactionem, quia satisfacere poena quis non paret, dum est in peccato mortali; neque enim poena vlla remittitur ei, cui actu debetur poena æterna: prodest tamen quoad imprestationem, quatenus eis imprestari possunt, mediante Sacrificio, aliqua bona temporalia, immo & spiritualia, ut sunt aliqua bona inspirationes, & auxilia, vt Deus aliquantulum placatus eos infideles vocet ad fidem. Dices, non licet ergo Sacerdoti integrum stipem accipere; siquidem nec integrum Missæ fructum ei attribuire potest. Respondeo neque actu peccatori potest celebrans applicare totum fructum; & tamen nunquam hunc scrupulum iniectisti Sacerdoti, quasi non possit à sibi cogniti peccatore integrum stipem accipere. Dico igitur, ex una parte, fructum imprestationis tanti esse, ut superet omnem & stimulabilitatem pecunia: & ex alia infidelem, vel peccatorem offerrentem elemosynam velle interpretatione illud, quod velle rationaliter potest. Cum igitur possit solum participare de fructu imprestationis; hanc solam, & nihil præterea velle, prælumendus est. Ita Tamburinus.

2. Sed contrâ illum stat Hieronymus Garcia in Summa morali, tract. 3. diff. 1. dub. 6. punct. 3. n. 25. sic: [Digo lo segundo, el Sacrificio de la Missa puede ofrecerse por los Catecumenos, y infideles indirecte & sub generali quadam ratione, pero no en particular por este, ó aquél.] Ita ille; cui adde Marchinum de Sacram. Ordinis, tract. 3. p. 2. cap. 7. n. 6. ita aientem: Dicendum est, Missæ Sacrificium offerri posse pro Catecumenis, & infidelibus indirecte, & sub generali quadam ratione, sed non in particulari pro hoc, vel pro illo. Si videlicet offeratur Missa pro conuersione infidelium, ut si, vel pro conuersione haereticorum Gallie, aut Germanie; vel pro salute totius mundi, quod minimè prohibetur: imo in Missali extat Missa pro schisma tollendo, & pro pace Ecclesiæ viuieralis: & Sacerdos in Canone, offensus profert haec verba: Pro omnibus orthodoxis, pro Ecclesia tua Sancta, ut eam pacificare, custodire, & adunare digneris toto orbe terrarum. Ratio etiam suffragari potest, quia tunc Sacrificium non offeratur directe pro illis, qui sunt extra Ecclesiam, seu solum directe offeratur pro nostra fidei propagatione: atque ita per se solum intenditur Ecclesia bona, licet ex hoc nonnihil etiam spiritualis fructus in Paganos, & in infideles redundet, quod est indirecte pro infidelibus offerre. Tunc vero offeretur directe hoc Sacrificium pro illis, quod offeretur pro aliquo bono ipsorum temporali, vel spirituali, descendendo in particulari ad hanc, vel illam personam: & hoc modo contendimus, nec licere, nec si fiat, illo modo prodebet his, pro quibus offeratur. Hec Marchinus.

3. Verum resolutio huius difficultatis pendet ex illa quæstione, an Sacerdos directe possit offerre Sacrificium Missæ pro infidelibus. Et negatiue senten-

tia adhæret Castrus Palauus, tom. 4. diff. 21. punt. 1. num. 4. Leandrus de Sacram. tom. 2. tract. 8. diff. 2. art. 4. Machadus, Lublinus, Huerros, Camerota penes ipsius Granadus in 3. part. D. Thome, contro. 6. tract. 14. cap. 6. num. 3. Hurradus de Sacram. diff. 11. de sacrif. Missæ, difficult. 4. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 2. 2. 1. Calpenfis in Curs. Theol. tom. 2. tract. 23. diff. 1. scilicet 4. n. 4. Vl. quez diff. 22. 7. cap. 3. & seq. Sotus in 4. diff. 1. n. 2. art. 7. afferentes, Sacrificium Missæ, nec licite, nec validè offerti posse pro non baptizatis viuis. Et in primis non posse pro illi licite offerti, probatur ratione desumpta ex consuetudine; quia Ecclesia non baptizatis, quātumvis Catecumenis, denegat orationes in Missa, excepto die Paracœtus, ex peculiari privilegio, in signum generalis redemptiōis in eo die pro omnibus a Christo exhibiti; in illis autem diebus potius petit ut infideles contraferant: ergo Ecclesia haec consuetudine fas denotat, se nolle, & prohibere quod fieri orationes publice pro non baptizatis: ergo multo fortius prohibet, & non nullus Sacrificium Missæ pro illis offerti, quia istud modus est Orationibus publicis, & non minus publicum quam illæ. Deinde non posse pro illis valide offerti probatur, quia Eucharistia ut Sacramentum non proficit illis, cum tantum sit instituta in Sacramentum baptizatis, ergo nec ut Sacrificium, quia etiam ut Sacrificium confert suos effectus instar Sacramenti ex opere operato. Consequentia patet, quia minima est & nullo fundamento affirmari potest. Chiristus Eucharistiam in Sacramentum pro baptizatis tantum instituisse: & tandem in Sacrificium, quam etiam ut sic, instar Sacramenti, instituit, pro non baptizatis instituisse. Et haec videat expedita sententia D. Augustini, lib. 1. de anima, & eti. orig. 3. an. med. in 7. tom. vbi aduersus Vincentum Paganum probat, pro parvulis decadentibus ante baptismum Sacrificium offerri non posse, et solum, quia non sunt per baptismum, vel Martyrium regenerati. Quis enim (inquit) offerat Corpus Christi, nisi pro eis qui sunt membra Christi? Nemo autem fit membrum Christi, nisi aut Baptismate in Childo, aut morte pro Christo. Cum ergo haec ratio non solum parvulos, sed viros adultos non Baptizatos comprehendat; efficit ex sententia Augustini, pro iphi offerri Sacrificium non posse: quod ipse Augustus, ex lib. cap. 11. expressis verbis indicavit. Idem clarissime expressit Concil. Bracharen. 1. can. 3. & Chrysostom. homil. 69. ad Popul. Antiochen. & Syriae, in Epistol. ad Philippien, in morali exposit. D. Tom. quaest. 79. art. 2. Ratio efficax est: quia non offendendum, Christum Dominum Eucharistiam in ratione Sacrificij instituisse pro iis, pro quibus in ratione Sacramenti non instituit; neque effectum Sacrificij communicandum esse, quibus Sacramenta communicari non possunt. Præterea, si Sacrificium Missæ ex opere operato effectum habere posset in non baptizatis; ut quid Ecclesia Catecumenos, peractis Orationibus, & finita lectione Euangelica, excludebat? ne oblationi, consecrationi, & consummationi præsentes essent.

4. Scio tamen, & concedo, opinionem affirmatiuam esse sat probabilem, quam tenent Suarez, Bellatrinus, Henriquez, Layman, S. Cardinallis Lugo, Filliucius, Scorcias, Fagundez, Bonacina, Sylvius, Villalobos, Ledesma, Ludovitius de San Juan, quos citat Leandrus ubi supra, quibus ego addo Lessium in 3. part. D. Thome, quaest. 3. art. 1. dub. 9. num. 53. Trullenchi, de Sacram. lib. 5. cap. 3. dub. 4. num. 6. Aversam de Sacram. Eucharist. quaest. 15. sect. 10. Prepositum in 3. part. quaest. 3. art. 1. dub. 21. n. 218. in fin. Martinum de San Ioseph in Allia, n. 218.

nica Confessorum, tom. I. lib. I. tract. 10. de Eucharist. num. 14. Vvigeris 3. part. quæst. 83. dub. 12. n. 61. Mercerum de Sacrament. quæst. 83. dub. 5. num. 9. & novissimè Dicatillo de Sacramentis tomo I. tractat. 5. d. 1. dub. 3. num. 47. qui assert. posse offerti Missam pro bono ipso infidelium, vel spirituali, vel etiam temporali, vel in communii, vel in particulari, pro hac, aut illa natione, vel persona. Quod probatur ex vni veteris legis, in qua siebat sacrificia, ut pro Dario, 1. Esdra 6. pro Spartatis, 1. Machab. 12. pro Heliodo- 10. 2. Machab. 3. quia ratio sacrificij non erat tunc li- mitata: Ergo idem nunc licet propter eandem cau- sam, quia nostrum sacrificium magis sufficiens, & magis vniuersale exsilit, quia sacrificium cruentum pro omnibus, quoad sufficientium, fuit oblatum à Christo. Sed istud non est minus vniuersale quanto minore erat sacrificium.

5. Verum licet hanc opinionem affirmatiuam, ut dixi, existimem esse probabilem; non tamen ad- mittenda videtur opinio Patris Tamburini, videlicet, posse Sacerdotem recipere stipendium ab infide- li, ut ei sacrificium Missæ applicet. Et ratio est, nam infidelis, dando stipendium pro Missa, præbe- ter stipendum certum credens, quod sit capax fru- cti sacrificij Missæ, ut suppono, maximè si ad hoc faciendum à Sacerdote induceretur: & Sacerdos ei præberet fructum incertum: Nam ut vñum est, nec negari potest J. opinio contraria, quam ego re- neo, negat pro infidelibus posse offerti sacrificium Missæ. Quod confirmatur autoritate ipsius Patris Tamburini: nam vbi supra lib. 2. cap. 1. §. 3. num. 67a. verè, & rectè docuit, Sacerdotem non posse accipere stipendium pro Missa dicenda, & applicare fru- ctim Missæ ipsi Sacerdoti proprium; & adducit rationem: quia, quod talis fructus sit alteri applica- bilis, est res satis incerta: Fideles autem, cum afferten stipem certam, non sunt fructui incerto satisfaciendi. Ergo idem debebat docere in casu quo sacerdos acci- peret stipendium ab infidelis pro Missa dicenda: nam ut vñum est, sacrificium Missæ posse infidelibus ap- plicari, res satis incerta est, unde infidelis si sciret hoc, stipendium non daret. Et idem Dicatillus vbi supra, tract. 2. d. 1. dub. 9. num. 219. optimè, & verè docet Sacerdotem peccare contra Iustitiam exhibendo pro certo stipendio munera incerta, & fru- ctim missæ incertos, stante opinione probabili tan- tum: nam qui dat certum stipendium, nullo modo volit se subiungere incertitudini opinionum. Ita ille, que omnia applicanda sunt in casu nostro. Ergo. Opinionem tamen Tamburini admirerem in casu quo infidelis sciret diuerterat opinionem, que in- tere Doctores extant, vel hoc Sacerdos innueret, tunc quidem posse recipere stipendium pro Missa di- cenda, non dubito.

6. Et idem ex dictis refellendus est nouissimè Pa- ter Leandrus vbi supra de Sacrament. tom. 2. tractat. 8. d. 1. quæst. 10. afferten posse sacerdotem duas pa- tantias accipere pro eadem Missa: vnam quatenus applicat fructum Missæ medium, quem pro determina- tatis personis ex vñ Ecclesiæ celebrazione offerre so- let: & alteram, quatenus applicat alteri fructum sibi proprium, cui ipse renunciat, & alteri cedit. Sed hanc opinionem, Cardinalis Lugo, & ego cum mul-

tis aliis sepius improbavimus: & improbat Tambu- rinus, & Dicatillo vbi supra, & nouissimè Antonius Ruteus ex Ordine Minorum, de Sacrificio Missæ, 1. d. 1. quæst. 2. dub. 2. num. 7. vbi sic ait: Quæres, si vñ- rutum est, Sacerdotem posse fructum ex opere operato

recitantes
lege infra
doctrinam
§ vñl. Reso-
lutio. 229.

specialiter sibi prouenientem alteri pro libito appli- care: an vñica Missa possit satisfacere duobus stipen- diis, applicando vñi fructum medium, qui communi- niter applicatur, & alteri fructum hunc specialem si- bi proprium: Respondeo nullo modo licet: Primo, qui fructus hic nullus est, cum Sacerdos est in mor- tali, ideoque fructus huic applicatus esset ineptus, & sepè nullus, cum tamen fructum aliquem certum ap- plicare teneatur. Secundo, ignota est quantitas huius fructus, quem puto maiorem fructu medio. Denique, qui dato stipendio rogat Missam, intendit sibi appli- cari fructum medium, qui communiter applicari ei, pro quo offertur sacrificium; & Sacerdos recipiens elemosynam, tacitè ad id se obligat: ideoque licet applicare fructum hunc specialem duorum sacrifici- orum, non satisfacere obligationi. Ita ille, cui addes, me citato Auerlam de Sacramento Eucharist. quæst. 11. sectione 10. Caspensem in cursu Thelacio tom. 2. tract. 23. d. 3. sectione 8. num. 109. & me citato Garciam in Summa morali, tractatu 2. difficultate 10. dubit. 4. num. 14. & 15. & præter rationes adducas, pra- cipua est: quia qui dat stipendium pro Missa, in- tendit, & vult sibi applicari valorem certum; non autem incertum, & dubium, & manentem sub op- nione Doctorum: incertum autem est, an Sacer- dos possit illam partem in illum transferre: simili- ter est incertum, & valde dubium, an habeat effec- tum ex opere operato, etiam quoad satisfactio- nem. Ergo, &c.

7. Reassumendo itaque omnia quæ dicta sunt in hac Resolutione afferro, Sacerdotem non posse pro infidelibus directè Sacrificium Missæ in persona Christi, & Ecclesiæ pro ipsis offere, ut fructum ex opere operato in illis habeat; atque adeò non posse ex illis consuetum stipendium accipere pro Missa dicenda.

RESOL. XLIII.

Anqui tenetur in aliqua Ecclesia celebrare sine sacri- ficii applicatione, ut vulgo dicitur. Con la sola, præ- sens, & possit aliud stipendiū pro illa Missa accipere, & alteri applicare? Ex part. 2. tract. 14. Resol. 80.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Alphon- Sup. hoc in-
sus de Leone, vit huius literatura con-
sultissimus, in tract. de Iobilo part. 3. quæst. 20. num. 27. tribus Ref.
d. 1. dub. 9. vñl. & supr. in Ref. 27. §.
Vbi sic assert. Quando datur stipendium, non pro applicatione sacrificij, sed pro cultu Ecclesiæ, vel comoditate populi: tunc potest Sacerdos aliam elemosynā accipere pro applicatione sacrificij, absque peccato & obligatione restitutions. In dubio au-
tem non præsumitur datum, vel reliquum pro cultu Ecclesiæ, sed pro applicatione sacrificij, nisi aliud constet ex claris verbis testatoris, vel circumstantiis per-
sonarum. Unde cum fratres in Oratorio, seu eorum Ecclesiæ faciunt celebrare festis diebus, vel ob com-
moditatē ipsorum, ut Missam audiant, & ibi communici-
cent, & aut ob comoditatē gentis vicina absque
alii expressione: non intelliguntur Sacrificej appli-
cationē velle, ut in praxi vidi multoties consultum,
& practicatum à viris timoratis & doctis. Ita ille. Et
antea hanc sententiam docuerunt: etiam Fraxinellus
de oblig. Sacer. sect. 4. concl. 4. §. 8. & Homobon. de
Bonis de exam. eccl. part. 1. tract. 4. c. 13. quæst. 12. 1.

2. Sed